

FÄRGLÄRA

Primär-, sekundär- och tertiärfärger

Det finns färger som inte liknar några andra, därför kallas de grundfärger eller primär färger. Med primärfärgerna Gul, Röd och Blå kan man blanda till andra färger. Dess tillblandade färger kallas sekundärfärger. Tertiärfärger är de färger man får när man blandar två sekundärfärger.

Komplementfärg

Komplementfärg kan man säga är en färgs motsatsfärg. I vissa färgcirklar ligger dessa färger mitt emot varandra. När man blandar dessa två motsatsfärger uppstår en neutraliserad ton (grå). Komplementfärger kan användas för att förstärka färgupplevelsen av närliggande färger. Det bör dock tilläggas att de komplementfärger man använder för att neutralisera och komplementfärger man använder för att förstärka närliggande färger med inte överensstämmer exakt. Exempelvis använder man violett för att neutralisera gult, men för att förstärka gult visuellt använder man blått.

Exempel på neutraliserande komplementfärger

- Gult - Violett
- Orange - Blått
- Rött - Grön
- Violett - Gult
- Blått - Orange
- Grön - Rött

Additiv färgblandning

Kombinationen röd, grön och blå används i såväl TV som i datorskärmar för att visa upp olika färger. Denna sortens färgblandning kallas för additiv (eller optisk) dvs de tre färgerna läggs ihop för att skapa alla övriga färger. För att de tre färgerna blå, grön och röd skall upplevas som nya färger krävs att färgpunkterna sitter tätt intill varandra vilket är fallet på t.ex. en bildskärm.

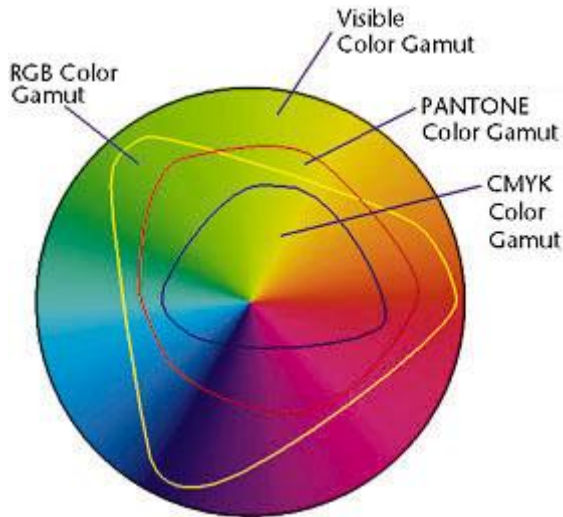
Subtraktiv färgblandning

Inom t.ex. tryckindustrin och vid vanlig färgutskrift så används den sk subtraktiva metoden vilken innebär att färgerna cyan, magenta och gul kombineras/tas bort för att bild nya färger.

Färgrymderna för RGB respektive CMYK.

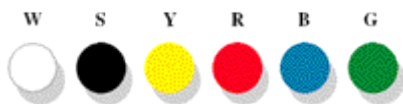
På grund av rena fysiska skillnader hur olika enheter producerar färger har varje skanner, bildskärm och skrivare olika *Färgomfång* (på engelska *gamut*), som dom kan framställa. Färgrymden för RGB kan endast visa ungefär 70 % av de färger som

kan uppfattas. Färgrymden för CMYK är mycket mindre och återger endast 20% av upplevda färger. Färgrymden som uppnås med förblandade tryckfärger (såsom Pantone Matching System) är också mindre än färgrymden för RGB. Notera att det finns många PMS färger som inte har motsvarigheter i färgrymden för CMYK.

NCS

NCS NATURAL COLOR SYSTEM är ett logiskt färgsystem som bygger på hur människan ser färg. Med NCS kan alla tänkbara ytfärger beskrivas och ges entydiga NCS-beteckningar. De sex rena färgerna, som är grunden för människans inbyggda förmåga att karakterisera olika färger, är vitt W, svart S, gult Y, rött R, blått B och grönt G - de sex elementarfärgerna. NCS färgbeteckningar grundar sig på hur mycket en viss färg ser ut att likna dessa sex elementarfärger.

PMS

Pantone Matching System förkortas PMS och är ett referenssystem för angivande av färgnyanser, en färgmodell för dekorfärger. Man utgår alltid från katalogen Color System där 1114 PMS-färger visas. Dessa färger blandas sedan på tryckeriet från 14 st. standardfärger med hänsyn till papper m.m. Systemet finns i avancerade

grafikprogram som Illustrator och Corel Draw. Systemet är motsatsen till processfärg där färgen byggs upp av fyra grundfärger, som i färgmodellen CMYK.

Färgpsykologi

Färgerna spelar stor roll då de ger olika känslor och signaler. Färger används för att beskriva sinnestillstånd, egenskaper och kulturella uppfattningar. En stark röd färg aktiverar det centrala nervsystemet mer än en sval blå färg som har en avslappnande effekt. De starka färgerna drar mer uppmärksamhet till sig och är mer stimulerande, men de är också mer "krävande" än de svaga färgerna. Olika talesätt som "man ser rött" och att "man är blåfrusen" visar på hur man använder sig av färger för att beskriva olika sinnesstämningar och situationer.